

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum potentia quæ est in Deo sit infinita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

intentione, responderet aliqua res. Et similiter est de relatione principij quam addit potentia supra essentiam. Nam ei responderet aliquid in re mediate, & non immediate. Intellectus enim noster intelligit creaturam cum aliqua relatione & dependentia ad creatorem, & ex hoc ipso, quia non potest intelligere aliquid relatum alteri, nisi e contrario reintelligat relationem ex opposito: ideo intelligit in Deo quandam relationem principij, quæ consequitur modum intelligendi, & sic refertur ad rem mediate.

AD XI. Dicendum, quod potentia, quæ est in secunda specie qualitatis, non attribuitur Deo, hæc enim est creaturarum, quæ non immediate per formas suas essentielles agunt, sed mediantibus for-
mis accidentalibus: Deus autem immediate agit per suam essentiam.

AD XII. Dicendum, quod diuersis rationibus attributorum, responderet aliquid in re diuina, scilicet vnum, & idem. Quia rem simplicissimam, quæ Deus est, propter eius incomprehensibilitatem, intellectus noster cogitur diuersis formis representare, & ita istæ diuersæ formæ, quæ intellectus concipit de Deo, sunt quidem in Deo sicut in causa veritatis, in quantum ipsa res, quæ Deus est, est representabilis per omnes istas formas, sunt tamen in intellectu nostro sicut in subiecto.

AD XIII. Dicendum, quod Philosophus intelligit de potentijs actiuis, & effectiuis, & huiusmodi, quæ sunt in artificialibus, & in rebus humanis: nam nec etiam in rebus naturalibus verum est, quod potentia actiua sit semper propter suos effectus. Ridiculosum enim est dicere, quod potentia solis sit propter vermes, qui eius virtute generantur, multo minus diuina potentia est propter suos effectus.

AD XIV. Dicendum, quod potentia Dei non est media secundum rem, quia non distinguitur ab essentia, nisi ratione, & ex hoc habetur, quod significatur ut medium: Deus autem non agit per medium realiter differens à seipso: vnde ratio non sequitur.

AD XV. Dicendum, quod duplex est actio. Vna quæ est cum transmutatione materia: Alia est, quæ materiam non præsupponit, ut patet in creatione. Et utroque modo Deus agere potest, ut infra patebit. Vnde patet, quod Deo recte potentia actiua potest attribui, licet non semper agat transmutando.

AD XVI. Dicendum, quod Philosophus non loquitur vniuersaliter, sed particulariter, quando scilicet aliquid mouet seipsum, sicut animal. Quando autem aliquid mouetur ab altero, tunc non est eadem potentia passionis, & actionis.

AD DECIMUMSEPTIMUM dicendum, quod potentia dicitur esse contraria priuatio, scilicet impotentia, non tamen de contrarietate faciendæ est circa Deum mentio, quia nihil quod est in Deo, habet contrarium, cum non sit in genere.

AD DECIMUMOCTAVUM dicendum, quod agere non remouetur à Deo simpliciter, sed per modum rerum naturalium, quæ agunt, & participant simul.

ARTICVLVS II.

Vtrum sit infinita.

Secundo quæritur de potentia Dei. Vtrum sit infinita. Et videtur quod non, quia ut dicitur in 9. Metaph. Frustra esset in natura aliqua potentia actiua, cui non responderet aliqua passiuæ: sed potentia infinitæ diuinæ non responderet aliqua passiuæ in natura: ergo frustra esset diuina potentia infinita.

¶ 12. Præterea Philosophus probat in 8. Physic. non esse potentiam infinitam in magnitudine infinita, quia sequeretur quod ageret in non tempore, nam maior virtus agit in minori tempore: vnde quanto virtus est maior tanto tempus est minus. Sed potentia infinitæ ad finitam nulla est proportio: ergo nec temporis in quo agit potentia infinita, ad tempus, in quo agit potentia finita. Cuiuslibet autem temporis ad quolibet tempus est proportio: ergo cum potentia finita moueat in tempore, potentia infinita mouebit in non tempore. Eadem ratione si potentia Dei est infinita, semper operabitur in non tempore, quod falsum est. Sed dices, quod voluntas diuina non determinat quanto tempore velit effectum suum compleri, & sic non oportet, quod potentia diuina semper agat in non tempore.

¶ 13. Sed contra, voluntas diuina non potest immutare eius potentiam, sed de ratione potentia: infinita est quod agat in non tempore, ergo hoc per voluntatem diuinam immutari non potest.

¶ 14. Præterea. Omnis potentia manifestatur per suum effectum: sed Deus non potest facere effectum infinitum, ergo potentia Dei non est infinita.

¶ 15. Præterea. Potentia proportionatur operationi: sed operatio Dei est simplex: ergo & potentia. Simplex autem & infinitum adinuicem repugnant: ergo ut prius.

¶ 16. Præterea. Infinitum est passio quantitatis, ut Philosophus dicit in 1. Physicorum. Sed Deus est absque quantitate, & magnitudine: ergo eius potentia non potest esse infinita.

¶ 17. Præterea. Omne quod est distinctum est finitum, sed potentia Dei est distincta à rebus aliis: ergo est finita.

¶ 18. Præterea. Infinitum dicitur per remotionem finis: Finis autem est triplex, scilicet magnitudinis, ut punctus perfectionis, ut forma, intentionis, ut causa finalis. Hæc autem duo ultima cum sint perfectionis, à Deo remoueri non debent: ergo diuina potentia non debet dici infinita.

¶ 19. Præterea. Si potentia Dei est infinita, hoc non potest esse, nisi quia est effectuum infinitorum: sed multa alia sunt, quæ habent effectus infinitos in potentia, ut intellectus, qui potest intelligere infinita in potentia, & sol qui potest producere effectus infinitos: si ergo potentia Dei dicatur infinita, pari ratione, & multæ alie erunt infinite, quod est impossibile.

¶ 20. Præterea. Finis est quoddam ad nobilitatem pertinens. Sed omne quod est huiusmodi, rebus diuinis debet attribui: ergo potentia diuina debet dici finita.

¶ 21. Præterea. Infinitum secundum Philosophum in tertio Physicorum est partis, & materie. quæ imperfectionis sunt, & Deo non conueniunt: ergo, nec infinitum est in potentia diuina.

Quest. dist. S. Tho. A 2 ¶ 12. Præter.

QVAEST. I. DE POTEN. DEI, ARTIC. II.

¶ 12. Praet. Secundum Philosophum 1. Physic. terminus neque finitus neque infinitus est. Sed diuina potentia est omnium rerum terminus: ergo non est infinita.

¶ 13. Praet. Deus agit tota potentia sua. Si ergo potentia eius est infinita, semper effectus eius erit infinitus, quod est impossibile.

SED CONTRA est, quod dicit Damascen. quod infinitum est, quod neque tempore, neque loco, neque comprehensione finitur: hoc autem conuenit diuinæ potentia: ergo diuina potentia est infinita.

¶ 2. Praet. Hilar. dicit. Deus immensæ virtutis, viuens potestas, quæ nulloquam non adfit, nec vsquã desit: omne autem immensum est infinitum: ergo potentia Dei est infinita.

RESPON. Dicendum, quod infinitum dicitur dupliciter. Vno modo priuatiue, & sic dicitur infinitum, quod natum est habere finem, & non habet. tale autem infinitum non inuenitur nisi in quantitatibus. Alio modo dicitur infinitum negatiue, id est, quod non habet finem. Infinitum primo modo acceptum Deo conuenire non potest, tum quia Deus est absq; quantitate, tum quia omni priuatio imperfectionem designat, quæ longe à Deo est. Infinitum autem dictum negatiue conuenit Deo quantum ad omnia, quæ in ipso sunt. Quia nec ipse aliquo finitur nec eius essentia, nec sapientia, nec potentia, nec bonitas: vnde omnia in ipso sunt infinita. Sed de infinitate eius potentia specialiter sciendum est, quod cum potentia actiua sequatur actum, quantitas potentia sequitur quantitatem actus: vnumquodque enim tantum abundat in virtute agendi, quantum est in actu. Deus autem est actus infinitus: quod patet, ex hoc quod actus non finitur nisi dupliciter. Vno modo ex parte agentis, sicut ex voluntate artificis recipit quantitatem, & terminum pñch: ritudo domus. Alio modo ex parte recipientis: sicut calor in lignis terminatur, & quantitatem recipit secundum dispositionem lignorum. Ipse autem diuinus actus non finitur ex aliquo agente, quia non est ab alio, sed est à seipso, neq; finitur ex alio recipiente, quia cum nihil potentia passiuè ei admisceatur, ipse est actus purus non receptus in aliquo: est enim Deus ipsum esse suum in nullo receptum. Vnde patet, quod Deus est infinitus, quod sic videri potest. Et se enim hominis terminatum est ad hominis speciem: quia est receptum in natura speciei humane, & simile est de esse equi, vel cuiuslibet creature: esse autem Dei cum non sit in aliquo receptum, sed sit esse purum, non limitatur ad aliquem modum perfectionis essendi, sed totum esse in se habet, & sic sicut esse in vniuersali acceptum ad infinita se potest extendere, ita diuinum esse infinitum est, & ex hoc patet, quod virtus, vel potentia sua actiua, est infinita. Sed sciendum, quod quamuis potentia habeat infinitatem ex essentia, tamen ex hoc ipso, quod comparatur ad ea, quorum est principium, recipit quendam modum infinitatis, quem essentia non habet. Nam in obiectis potentia, quædam multitudo inuenitur, in actione etiam inuenitur quædam intensio secundum efficaciam agendi. Et sic potest potentia actiuè attribui quædam infinitas secundum conformitatem ad infinitatem quantitatis, & continuæ, & discretæ. Discretæ quidem, secundum quod quantitas potentia attenditur finem multa, vel pauca obiecta, & hæc vocatur quantitas extensiuæ. Continuæ vero, secundum quod quan-

titas potentia attenditur in hoc, quod remissè, vel intense agit: & hæc vocatur quantitas intensiuæ. prima autem quantitas conuenit potentia respectu obiectorum, secunda vero respectu actionis. Istorum enim duorum actiua potentia est principium, utroque autem modo diuina potentia est infinita. Nam nunquam tot effectus facit, quin plures facere possit, nec vnquam ita intense operatur, quin intensius operari possit. Intensio autem in operatione diuina non est attendenda secundum quod operatio est in operante, quia sic semper est infinita, cum operatio sit diuina essentia, sed attendenda est secundum quod attingit effectum: sic enim à Deo mouentur quædam efficacius, quædam minus efficaciter.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod nihil, quod est in Deo, potest dici frustra, quia frustra est, quod est ad aliquem finem, quem non potest attingere: Deus autem, & quæ in ipso sunt, non sunt ad finem, sed sunt finis. Vel dicendum, quod Philosophus loquitur de potentia actiua naturali. Res enim naturales coordinate sunt ad inuicem, & etiam omnes creaturæ, Deus autem est extra hunc ordinem. Ipse enim est ad quem totus hic ordo ordinatur, sicut ad bonum extrinsecum, ut exercitus ad ducem: secundum Philosophum in 12. Metaphysic. Et ideo non oportet ut ei quod est in Deo, aliquid in creaturis respondeat.

AD SECUNDUM dicendum, quod secundum Commentum in 8. Physic. demonstratio illa de proportionem temporis, & potentia mouentis, procedit de potentia infinita in magnitudine, quæ proportionatur infinito temporis cum sint vnius generis determinati. Continue quantitatis, non autem tenet de infinito extra magnitudinem, quod non est proportionale infinito temporis, utpote alterius rationis existens. Vel dicendum, ut tactum est in obiciendo, quod Deus, quia agit voluntarie, mensurat motum eius quod ab eo mouetur, sicut vult.

AD TERTIUM dicendum, quod licet voluntas Dei non possit mutare eius potentiam, potest tamen determinare eius effectum. Nam voluntas potentiam mouet.

AD QUARTUM dicendum, quod ipsa ratio facti, vel creati repugnat infinito. Nam ex hoc ipso, quod sit ex nihilo, habet aliquem defectum, & est in potentia, non actus purus. Et ideo non potest equari primo infinito, ut sit infinitum.

AD QUINTUM dicendum, quod infinitum priuatiue dictum, quod est passio quantitatis, repugnat simplicitati, non autem infinitum quod est negatiue dictum.

AD SEXTUM dicendum, quod illa ratio procedit de infinito priuatiue dicto.

AD SEPTIMUM dicendum, quod aliquid potest esse distinctum dupliciter. Vno modo per aliud sibi adiunctum, sicut homo distinguitur per rationalem differentiam ab asino, & tale distinctum oportet esse finitum, quia illud adiunctum determinat ipsum ad aliquid. Alio modo per seipsum. Et sic Deus est distinctus ab omnibus rebus, & hoc eo ipso, quia nihil ad di est possibile. vnde non oportet, quod sit finitus, neque ipse, neque aliquid quod in ipso significatur.

AD OCTAVUM dicendum, quod finis cum sit perfectionis, Deo nobilissimo modo attribuitur, scilicet, ut ipse essentialiter sit finis, non denominatiue finitus.

AD NONUM dicendum, quod sicut in quantitatibus potest confi-

fl. r. orb. fi. 8. 19. a. med.

fl. s. de tri. s.

Vide p. par. q. 25. arti. 2. 7. D. 2. q. 1. arti. 1. d. 4. con. tra 8. Genit. c. 44. 12. Metaphysic. 6. in fl. op. 3. c. 19.

